

Společensko-ekonomický rozvoj naší společnosti je v současné době ve značné míře ovlivňován rozvojem telekomunikačních a informačních technologií. Schopnost komunikace, v různých formách a různých úrovních, je jedním ze základních předpokladů úspěšného řízení státu a celé společnosti, včetně efektivního řešení krizových situací. Nedílnou součástí komunikačních systémů jsou telekomunikace. Současné požadavky na telekomunikační služby si proto vyžadují průběžnou modernizaci příslušné infrastruktury s cílem zabezpečit kvalitní spojové služby pro potřeby společnosti. Zvláštní pozornost je nutné věnovat přípravě telekomunikačního prostředí a infrastruktury na řešení krizových situací, a to nejen pro potřeby státní správy, samosprávy a obyvatelstva, ale i pro zajištění spojení pro krizové řízení a činnost ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů a záchranných složek v postižených oblastech.

Při hodnocení nových směrů v telekomunikacích, jejich vlivu na zkvalitňování služeb pro potřeby řešení krizových situací, je nutno vycházet z celosvětových trendů, mezi které je nutno zařadit dokončení liberalizace telekomunikačního prostředí, zajištění dostupných telekomunikačních služeb pro veřejnost formou univerzální služby, předpokládaný vývoj globální společnosti propojené telekomunikační sítí a informačními dálnicemi a další rozvoj mobilních telekomunikačních sítí a družicové komunikace. Uvedené vybrané rozvojové trendy bude nutné respektovat i při modernizaci stávajících a výstavbě nových telekomunikačních sítí a zařízení, s ohledem na potřeby orgánů předurčených pro řešení krizových situací.

Procesy utváření vhodného telekomunikačního prostředí v České republice, prosazování adekvátní legislativy a telekomunikační politiky, státní správa v telekomunikacích, včetně její regulace, jsou v současné době v kompetencích ministerstva dopravy a spojů (MDS) a Českého telekomunikačního úřadu (ČTÚ). V rámci vymezených kompetencí koordinují a usměrňují oba uvedené orgány státní správy (správní úřady) oblast telekomunikačních činností i v období krizových situací.

CHARAKTERISTIKA PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ POJEDNÁVAJÍCÍCH O TELEKOMUNIKACÍCH ZA KRIZOVÝCH STAVŮ

Příprava a telekomunikační podpora pro řešení krizových situací je v současných legislativních podmínkách prováděna zejména v souladu se zákonem č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů, zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, zákonem č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých zákonů a zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Povinnosti správních úřadů a podnikajících právnických a fyzických osob rovněž upravuje zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR.

Další dokument, který obsahuje doporučení k přípravě a zabezpečení civilních telekomunikačních činností v období krizových stavů, je Sborník výboru pro plánování civilních komunikací při NATO.

ZÁKON č. 151/2000 Sb., O TELEKOMUNIKACÍCH A O ZMĚNĚ DALŠÍCH ZÁKONŮ Z POHLEDU BEZPEČNOSTI STÁTU

Český telekomunikační úřad je přímým účastníkem tvorby a zpracování uvedeného zákona. Zákon upravuje ve věcech telekomunikací podmínky pro zřizování a provozování telekomunikačních zařízení a telekomunikačních sítí, podmínky pro poskytování telekomunikačních služeb a výkon státní správy včetně regulace a inspekce. Tímto zákonem se zřizuje Český telekomunikační úřad jako správní úřad pro výkon státní správy včetně regulace ve věcech telekomunikací.

Důležitou součástí zákona jsou „Telekomunikační činnosti v období krizových situací“, v nichž jsou stanoveny v § 87 povinnosti právnických a fyzických osob, které vykonávají telekomunikační činnosti, týkající se zabezpečeného poskytování telekomunikačních služeb za krizových situací, při možném přetížení veřejných telekomunikačních sítí (přednostní spojení). Poskytování přednostního spojení bude konkretizováno prostřednictvím regulačních opatření v telekomunikacích, které budou vydány formou nařízení vlády a na jejichž zpracování se ČTÚ podílí.

Uvedený zákon rovněž ukládá povinnost **neudělit telekomunikační licenci**, pokud by byla **ohrožena bezpečnost státu**. Adekvátním způsobem se tato povinnost vztahuje i na odebrání telekomunikační licence.

ZÁKON č. 240/2000 Sb., O KRIZOVÉM ŘÍZENÍ

Uvedený zákon se vztahuje zejména na **stav nebezpečí a nouzový stav**, které se mohou vyhlášovat pro mimořádné situace a ohrožení, které nemají vojenský charakter ohrožení a nesouvisejí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením.

V části zákona Ministerstva a jiné ústřední správní úřady v § 12, písm. b) zákon opravňuje ministerstvo dopravy a spoji a v případě nebezpečí z prodlení i jiný správní úřad podle zvláštního právního předpisu, ukládat provozovatelům úkoly v době vyhlášení krizového stavu. V citovaném paragrafu však **není zdůrazněna povinnost související s přípravou provozovatelů telekomunikačních sítí a zařízení před vznikem krizové situace**. Z důvodů nutnosti zabezpečit přenos informací v reálném čase, je třeba i přípravu v telekomunikacích řešit s předstihem. Tyto povinnosti jsou součástí telekomunikačních licencí udělovaných ČTÚ.

ZÁKON č. 241/2000 Sb., O HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍCH PRO KRIZOVÉ STAVY

V části zákona Regulační opatření (v telekomunikacích), dle § 22, písm. f) může vláda za nouzového stavu pozastavit nebo upřednostnit poskytování telekomunikačních služeb. Tento odstavec se adekvátně aplikuje i na **stav ohrožení státu a válečný stav**.

Regulační opatření v telekomunikacích je třeba připravit a jejich reálnost ověřit již v mírové době.

ZÁKON č. 239/2000 Sb., O INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU

V části zákona Komunikace složek integrovaného záchranného systému (IZS), v § 18 odst. 1-4 je popsán způsob zabezpečení krizové komunikace při mimořádných událostech mezi státními orgány, územními samosprávnými orgány a mezi složkami IZS.

Z citovaných právních předpisů vyplývá, že v rámci zákonů č. 239/2000 Sb., 240/2000 Sb., a 241/2000 Sb., není jednoznačně specifikovaná úloha ČTÚ, jako správního úřadu. Výkon státní správy včetně regulace ve věcech telekomunikací ukládá ČTÚ **zákon č. 151/2000 Sb.,**

o telekomunikacích, který zahrnuje i některé dále uvedené úkoly, týkající se bezpečnosti a obrany státu.

DOPORUČENÍ PRO OBLAST CIVILNÍCH TELEKOMUNIKACÍ VYPLÝVAJÍCÍ Z DOKUMENTŮ VÝBORU PRO PLÁNOVÁNÍ CIVILNÍCH KOMUNIKACÍ PŘI NATO

V krizových situacích se telekomunikační sítě a služby musí vyrovnávat s rychlými změnami provozních modelů i podmínek a s náročnými potřebami podpory bezpečnostních a obranných činností nejen v národním měřítku, ale i v rámci zemí aliance NATO. Za těchto okolností je nutné zajistit pravidla koordinace telekomunikačních činností. Základním doporučujícím materiálem pro členské státy NATO v oblasti civilních komunikací, je považován Sborník výboru pro plánování civilních komunikací při NATO (CCPC) pro civilní komunikace.

Sborník CCPC pro civilní komunikace je obsáhlý dokument, který doporučuje členským státům NATO, jakým způsobem utvářet telekomunikační prostředí a budovat telekomunikační infrastrukturu na území jednotlivých států.

VYBRANÁ ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ A DOPORUČENÍ ZE SBORNÍKU CCPC

- ☐ Členské státy NATO považují svá národní a mezinárodní telekomunikační zařízení za součást celkové obranné schopnosti NATO.
- ☐ V každé zemi je nutné zřídit účinný aparát, jehož prostřednictvím lze zavádět a **monitrovat** opatření v národních telekomunikačních službách, s cílem **zajistit trvalou mezinárodní a národní dostupnost komunikací**.
- ☐ Nezbytnost **souvislého procesu konzultací mezi vykonavateli telekomunikačních činností** (operátory) a **příslušným orgánem státní správy**, s cílem v předstihu zajistit informace o požadavcích státu a NATO na telekomunikační služby pro potřeby obrany a bezpečnosti s vyloučením zpoždění a dodatečných nákladů.
- ☐ Provádět včasná opatření na přechod k válečné organizaci.
- ☐ Pro případ nouzové koordinace **jmenovat styčného telekomunikačního úředníka** s orgány NATO.
- ☐ Usilovat o to, aby **mírové plánování síťové telekomunikační struktury** bylo dostatečně **flexibilní** pro splnění požadavků v krizi a válce.
- ☐ V každé zemi NATO by se mělo budovat několik geograficky oddělených telekomunikačních tras.
- ☐ Propojení důležitých telekomunikačních tepen, umožňující přemostění zranitelných bodů a zajištění záložních zařízení na vhodných telekomunikačních uzlech.
- ☐ Vztít na vědomí **nárůst telekomunikačního provozu** pro systém řízení v době krize a **možnost omezení provozu** pro ostatní účely (viz připravovaná regulační opatření v telekomunikacích).
- ☐ Zachovat praxi směřování provozu přes co nejvíce různých provozních telekomunikačních tras.
- ☐ Zajistit ekonomicky vhodnou úroveň **fyzické ochrany** všech částí telekomunikačních sítí, podporující **životně důležité komunikace**.

- ❑ Organizovat **průběžný dohled nad jednotlivými částmi telekomunikačních sítí**, jako základ pro trvalý provoz sítí a jejich řízení za krize a války.
- ❑ Zajišťovat alternativní oddělené kabelové přírady a u klíčových instalací zabezpečovat záložní napájecí a přidružené palivové zdroje.
- ❑ Při hodnocení a zajišťování telekomunikačních zařízení **dát přednost zařízením více přizpůsobeným válečným podmínkám.**
- ❑ Mít připraveny záložní mobilní a převozní zařízení, zvláštní sklady kritických dílů, nouzové napájecí jednotky, logistickou podporu s vycvičeným personálem a úplnou dokumentací.

Mezi prioritní úkoly formulované výborem CCPC patří též udržování trvalých mezinárodních kontaktů mezi jmenovanými národními orgány pro komunikace v rámci států NATO i v rámci států PFP.

V souvislosti s uvedenými úkoly je kladen ze strany CCPC značný důraz na úlohu regulačního orgánu v telekomunikacích (v České republice plní tyto úkoly ČTÚ), jako orgánu sjednocujícího a koordinačního v nastupujícím procesu liberalizace telekomunikačního prostředí.

TELEKOMUNIKAČNÍ PROSTŘEDÍ V ČESKÉ REPUBLICE A JEHO PŘÍPRAVA NA KRIZOVÉ SITUACE

Telekomunikační prostředí v České republice je vytvářeno jednak výše popsanými legislativními podmínkami, a dále je jeho nedílnou součástí **telekomunikační infrastruktura**. Telekomunikační infrastruktura, vytvářená pro potřeby bezpečnosti a obrany státu, je souhrnem vybraných telekomunikačních zařízení a telekomunikačních sítí sloužících k zajištění telekomunikačních činností. V rámci **telekomunikační podpory** všech správních úřadů, ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů a záchraných sborů a dalších orgánů odpovědných za bezpečnost a obranu státu, jsou využívány zřizované neveřejné telekomunikační sítě a veřejné telekomunikační sítě. Plánování, výstavba a údržba telekomunikační infrastruktury by měla směřovat k vzájemné využitelnosti budovaných telekomunikačních sítí a poskytovaných telekomunikačních služeb při řešení krizových stavů a rovněž naplňovat doporučení CCPC uvedené v předcházející kapitole.

TELEKOMUNIKAČNÍ INFRASTRUKTURA V ČR

Za vytváření vhodného telekomunikačního prostředí, za koordinační činnosti v rámci telekomunikační infrastruktury státu i v rámci obranného plánování a civilního nouzového plánování, telekomunikační politiku a zabezpečení výkonu státní správy včetně regulace ve věcech telekomunikací odpovídá ministerstvo dopravy a spojů a Český telekomunikační úřad, v rámci svých kompetencí.

Výrazný podíl na tvorbě telekomunikační infrastruktury pro potřeby řešení krizových situací, má rovněž ministerstvo obrany, ministerstvo vnitra a některé další orgány státní správy a subjekty, které v souladu se zákonem č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích, zřizují neveřejné telekomunikační sítě a zařízení. Zřizování a provozování neveřejných telekomunikačních sítí plánují, provádí a financují jejich zřizovatelé.

OBECNÉ SCHÉMA SPOJENÍ PRO POTŘEBY ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH STAVŮ

Obecné schéma spojení pro potřeby řešení krizových stavů je znázorněno na obr. Na schématu jsou zachyceny pouze nejvýznamnější součásti telekomunikační infrastruktury, které

se výrazným způsobem podílí na vytváření telekomunikační podpory při řešení krizových situací. Ze schématu vyplývá, že pro potřeby řešení krizových situací lze využívat jak veřejné telekomunikační sítě, tak neveřejné telekomunikační sítě.

Charakteristika uvedených sítí a komentář k obecnému schématu jsou obsahem následující části této kapitoly.

Veřejné telekomunikační sítě - koordinuje MDS ČR, ČTÚ

Zřizování a provozování veřejných telekomunikačních sítí a poskytování telekomunikačních služeb plánují, provádí a financují **držitelé telekomunikačních licencí** (pověření) - operátoři - vykonavatelé telekomunikačních činností. **Licence** (pověření), **uděluje ČTÚ**. Součástí licence je rovněž část, která se týká **povinností** držitele licence při poskytování telekomunikačních služeb **za krizových situací**.

Mezi současné nejvýznamnější poskytovatele telekomunikačních služeb prostřednictvím veřejné telekomunikační sítě patří: **ČESKÝ TELECOM, a. s.**, **České radiokomunikace, a. s.**, **RadioMobil, a. s.**, **Eurotel Praha, spol. s r. o.** a **Český mobil, a. s.**

V závěru roku 2000 a v průběhu roku 2001 **udělil ČTÚ další telekomunikační licence** na zřizování a provozování veřejné telekomunikační sítě nebo poskytování veřejné telefonní služby prostřednictvím veřejné pevné případně mobilní telekomunikační sítě. V důsledku **narůstající konkurence** se očekává i další **zkvalitňování telekomunikačních služeb**, což bude mít i vliv na nepetržitost a kvalitu **telekomunikační podpory za krizových situací**.

Vybraná část veřejných telekomunikačních sítí je a nadále bude smluvně využívána v rámci budovaných neveřejných sítí, např. - pronajaté telefonní okruhy M0 pro systém ALCATEL, využití sítě GSM prostřednictvím MV k připravovanému rádiovému mobilnímu spojení pro orgány krizového řízení atd.

Mezi hlavní opatření pro zajištění telekomunikační podpory při řešení krizových stavů se řadí:

- ☐ regulační opatření v telekomunikačním provozu - přednostní spojení,
- ☐ realizace aktivních okruhů dle požadavků zvláštních uživatelů (v současnosti pokles zájmu),
- ☐ řízení telekomunikačního provozu (přeliv) při přetížení sítě,
- ☐ výběr a jmenování telekomunikačních operátorů za subjekty hospodářské mobilizace,
- ☐ upřesnění potřeby nouzových dodávek a mobilizačních dodávek.

Nejvýznamnější uživatelé veřejných telekomunikačních sítí:

- ☐ veřejnost,
- ☐ státní správa a samospráva,
- ☐ privátní sektor,
- ☐ ozbrojené síly, bezpečnostní a záchranné složky.

Neveřejné telekomunikační sítě - v působnosti MV ČR

V této části jsou popsány **základní neveřejné telekomunikační sítě** a centra, které **zřizuje MV** nebo jeho součásti.

Rádiová komunikační síť - Pegas (Tetrapol - 380-385/390-395 MHz)

Určena zejména pro komunikaci základních složek IZS s hlavním cílem umožnit řízení a mobilitu zasahujících jednotek ve vnitrozemí i v příhraničních oblastech. Pro součinnost se záchrannými složkami sousedních států je nutná vzájemná kompatibilita systému s obdobnou telekomunikační sítí v zahraničí.

Předpokládání hlavní uživatelé sítě: Policie České republiky, hasičský záchranný sbor, zdravotní záchranná služba.

V omezeném množství využívá tuto síť i AČR. Síť není zatím dobudována a předpokládá další investice.

Rádiová analogová síť (160) MHz

Tuto síť je nutné zachovat i v následujícím období pro potřeby spojení jednotek sboru dobrovolných hasičů (cca 8000 jednotek), které nemohou být v současnosti z ekonomických důvodů vybaveny spojovacími prostředky sítě Pegas (TETRAPOL).

Tento druh spojení se rovněž využívá u profesionálních jednotek požární ochrany k zajištění služeb, které nebude možné zabezpečit technologií TETRAPOL (např. paging, spouštění sirén).

Rádiové mobilní spojení pro orgány krizového řízení na bázi GSM

Tato síť je navrhována MV pro vybraný okruh uživatelů a bude vytvářena v součinnosti s operátorem GSM, vítězem výběrového řízení.

Specifické znaky:

- uzavřená síť se zvláštním číslovacím plánem,
- zařazení do přednostního spojení,
- využívání dvou čísel na jednom telefonním přístroji (pro běžný stav a pro krizi)

Předpokládání hlavní uživatelé:

Orgány krizového řízení od úrovně obce až po ústřední orgány státu (např. BRS, Ústřední krizový štáb, Bezpečnostní rada kraje /obce/ atd.) k řízení, organizaci a vydávání opatření při řešení krizové situace.

Centra tísňového volání - 112

Číslo tísňového volání **112 je celoevropské číslo**, zaváděné pro poskytování pomoci všem zadatelům o pomoc, tzn. i zahraničním návštěvníkům na území našeho státu.

Telefonní centra tísňového volání budou přičleněna ke krajským střediskům IZS. Z důvodů ekonomických je navrženo vybudovat na území ČR jen šest oblastních center tísňového volání s odborně a zejména jazykově připravenou obsluhou. Obsluha po vyhodnocení přijaté zprávy (ohrožení zdraví, majetku-požár, trestná činnost-krádež, atd.) vyzve příslušný útvar nebo složku k provedení zásahu.

Pro převzetí zprávy tísňového volání bude nutné do centra připojit všechny veřejné telekomunikační sítě, které musí umožňovat volbu čísla 112.

Čísla 112,150,155,158 - jsou zařazena do přednostního spojení a jejich použití je bezplatné.

Uživatelé: zejména veřejnost.

Pozn.: provozování současných čísel tísňového volání (150,155,158) bude zachováno i v následném přechodném období.

Neveřejná komunikační síť - v působnosti MO ČR

Tato část stručně naznačuje, které základní neveřejné sítě zřizuje a provozuje MO.

Základní síť ministerstva obrany a AČR tvoří:

- ☐ Pevná síť s digitálními ústřednami - **ALCATEL**.
- ☐ K vzájemnému propojení ústředen využívá pronajatých telekomunikačních okruhů (veřejné telekomunikační sítě) společnosti **ČESKÝ TELECOM, a.s.**
- ☐ Rádiová síť **TEMPO**. Tato neveřejná telekomunikační síť má pevný charakter a po dobudování by měla pokrývat celé území ČR.
- ☐ Pro takticko-operační použití a zabezpečení spojení u vojsk mimo posádku, se budují mobilní prostředky spojení na bázi systému **TACOM**.
- ☐ Souběžně má **MO ČR** zabezpečeno **spojení do centrály NATO**.

DALŠÍ TELEKOMUNIKAČNÍ SYSTÉMY ZŘIZOVANÉ PRO POTŘEBY ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ

V rámci působnosti jednotlivých okresů a některých měst a obcí jsou pro potřeby spojení na záchraně složky budovány **vlastní rádiové telekomunikační systémy**. Vznik a zřizování těchto rádiových systémů obzvláště v okresech s členitým terénem byl vynucen zejména po přírodních katastrofách (záplavy), a to z důvodu zatím jen **omezené funkčnosti** systému **TETRAPOL (Pegas)**. **Výstavba a využívání těchto systémů spojení není**, z hlediska celostátních potřeb, případně součinnostních vazeb mezi okresy, **koordinována**. V příhraničních okresech **není rovněž řešena spolupráce a možnost propojení s obdobnými systémy sousedních zemí**. Další komplikace je možné očekávat po vzniku krajských samosprávných celků a zániku okresů, včetně nutnosti přenosu informací o krizové situaci do operačních středisek IZS.

NÁRODNÍ KOORDINÁTOR V TELEKOMUNIKACÍCH

Z popisu telekomunikačního prostředí a infrastruktury v ČR vyplývá, že **systém telekomunikační podpory pro řešení krizových stavů je složitý proces, který vyžaduje koordinaci a spolupráci** se zaměřením na vzájemné propojení telekomunikačních sítí, k zabezpečení předávání informací mezi jednotlivými správními úřady, složkami a skupinami odpovědnými za řešení krizových situací.

Z těchto důvodů, ale i dle doporučení výboru CCPC by bylo vhodné jmenovat tzv. národního koordinátora v telekomunikacích.

Národním koordinátorem v telekomunikacích by mohl být jmenován (pověřen) Český telekomunikační úřad, případně i jiný orgán státní správy. Nedoporučuji však delegovat tuto úlohu (povinnost) na jednoho z telekomunikačních operátorů a zvýhodnit jej tak v konkurenčním telekomunikačním prostředí.

ČESKÝ TELEKOMUNIKAČNÍ ÚŘAD A JEHO ÚLOHA A MÍSTO PŘI ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Český telekomunikační úřad byl zřízen zákonem č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů, jako samostatný správní úřad v působnosti vlády České republiky, pro výkon státní správy včetně regulace ve věcech telekomunikací, ke dni 1. července 2000.

Hlavním úkolem Českého telekomunikačního úřadu je napomáhat vytváření a následnému udržování transparentního konkurenčního prostředí v telekomunikačním sektoru a zajišťování ochrany telekomunikačního trhu, včetně ochrany práv uživatelů telekomunikačních služeb, a to i s využitím mocenských prostředků, které jsou ČTÚ svěřeny právními předpisy. Při výkonu své rozhodovací činnosti ČTÚ prosazuje technický a ekonomický pokrok, dbá o zajištění technické spolupráce mezi provozovateli telekomunikačních sítí a poskytovateli telekomunikačních služeb za účelem zachování integrity telekomunikační infrastruktury a zvyšování kvality poskytovaných služeb. Tyto úkoly plní i s ohledem na bezpečnost a obranu státu a ve své činnosti zohledňuje, v rámci zákona, potřeby a požadavky správních úřadů, samosprávných územních celků, branně-bezpečnostních a záchranných orgánů a složek. Působnost ČTÚ je vymezena zejména v § 93 až § 96 zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů.

MÍSTO A ZASTOUPENÍ ČTÚ V BEZPEČNOSTNÍCH STRUKTURÁCH

Oblast bezpečnosti a obrany státu, která se týká i sektoru telekomunikací, je rovněž obsažena v zákoně o telekomunikacích i v dalších zákonech, jak bylo popsáno v úvodní kapitole. Pro řešení těchto úkolů je do organizační struktury ČTÚ začleněn **odbor krizového řízení (O-604)**, který je přímo řízen předsedou ČTÚ. Odbor krizového řízení úzce spolupracuje s odborem správy kmitočtového spektra a s odborem státní inspekce v telekomunikacích, do jejichž kompetencí patří rovněž některé činnosti související s bezpečností státu.

Český telekomunikační úřad se podílí na činnosti bezpečnostních struktur v ČR, a to zejména **výboru pro obranné plánování (VOP)** a jeho stálých odborných podvýborů a komisí (od roku 2002 dočasných pracovních orgánů). Dále je zapojen do činnosti **výboru pro civilní nouzové plánování (VCNP)** prostřednictvím jeho podvýborů.

Ve výboru pro obranné plánování má ČTÚ zastoupení na úrovni přizvaného odborníka.

Činnost a aktivity orgánů výboru pro civilní nouzové plánování jsou zaměřeny zejména na vytvoření potřebných podmínek a preventivních opatření, které by měly zmírnit dopady, případně vyloučit krizové situace s nevojenským charakterem ohrožení. Zabezpečení telekomunikační podpory při vzniku krizové situace je jednou z podmínek její úspěšné lokalizace.

ZASTOUPENÍ ČTÚ V MEZINÁRODNÍCH STRUKTURÁCH

Před vstupem ČR do NATO byla rozvíjena, v rámci Pfp, spolupráce s výborem pro plánování civilních komunikací (CCPC) při NATO. Do výboru CCPC byl jmenován za MDS-ČTÚ **zástupce odboru krizového řízení ČTÚ**. Základním úkolem jmenovaného zástupce je pravidelně se zúčastňovat zasedání výboru CCPC i jednání jeho **pracovní skupiny pro telekomunikace (WGT)**, na nichž jsou projednávány a upřesňovány oblasti a otázky uvedené v doporučení pro oblast civilních telekomunikací. Je takto rovněž naplňován požadavek na udržování trvalých mezinárodních kontaktů s ostatními národními orgány pro komunikace.

HLAVNÍ ČINNOSTI A ÚLOHA ČTÚ PŘI VYTVÁŘENÍ VHDNÝCH PODMÍNEK TELEKOMUNIKAČNÍ PODPORY PRO ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ

Činnost a hlavní úkoly v oblasti bezpečnosti, obranného plánování a civilního nouzového plánování v telekomunikacích jsou u ČTÚ plněny v souladu s uvedenými právními předpisy (viz úvodní kapitola), organizačním řádem, působností a plánem ČTÚ, plány činnosti odborných orgánů ČTÚ, v bezpečnostních a mezinárodních strukturách, a dále v souladu s odbornými

pokyny vydávanými Správou státních hmotných rezerv k oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy.

Český telekomunikační úřad vykonává státní správu podle **zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů**, zejména v následujících oblastech, které bezprostředně souvisí obranou a bezpečností státu:

❑ **Uděluje nebo odebrá licence** pro vykonávání telekomunikačních činností v nichž zohledňuje hledisko bezpečnosti státu.

Součástí udělované licence k vykonávání telekomunikačních činností je povinnost držitele licence na území pro něž byl vyhlášen krizový stav:

❑ plnit úkoly vyplývající z právních předpisů schválených k zabezpečování obrany a bezpečnosti státu a hospodářských opatření pro krizové stavy,

❑ v období příprav na krizové stavy a v průběhu jejich řešení **poskytovat na vyžádání ČTÚ informace o přijímaných opatřeních**, včetně návrhů opatření potřebných pro rozhodování tohoto úřadu,

❑ **vykonávat přednostně telekomunikační činnosti** pro potřeby orgánů státní správy a samosprávy, ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů a záchranných sborů, právnických a fyzických osob, určených zvláštním předpisem, plnit úkoly v oblasti obrany a bezpečnosti státu.

❑ Vykonává státní inspekci v telekomunikacích s možností kontroly dodržování regulačních opatření v telekomunikacích za krizových stavů.

❑ Vykonává státní inspekci v telekomunikacích, s možností kontroly dodržování pravidel provozu vysílacích rádiových zařízení, s cílem **přednostního zjištění zdrojů rušení zařízení MO, MV, BIS, složek integrovaného záchranného systému (IZS)** a některých dalších zájemců.

❑ **Vykonává správu kmitočtového spektra** a části plánu přidělení kmitočtových pásem určených pro vojenské účely zpracovává **v součinnosti s ministerstvem obrany**.

❑ Při správě kmitočtového spektra se vychází z mezinárodního dokumentu „Radiokomunikační řád“ a ve spolupráci s MO se provádí rovněž harmonizace s frekvenčním managementem NATO. Výsledkem je závazná **Národní kmitočtová tabulka** pro území ČR. Kmitočtová koordinace z hlediska národního i mezinárodního je nezbytná, neboť z fyzikálního principu nelze pro šíření elektromagnetických vln vymezit pevně stanovené hranice.

❑ Rozhoduje, bez ohledu na pořadí došlých žádostí, o povolení k provozování vysílacích rádiových zařízení nezbytných k zajištění činnosti orgánů MV, BIS, základních složek IZS.

❑ Uděluje krátkodobé povolení k provozování vysílacích rádiových zařízení i zahraničním subjektům, tj. i pro potřeby řešení krizových stavů na území ČR.

Krátkodobá povolení mohou být například žádána pro zabezpečení pobytu aliančních vojsk na území ČR.

V souladu s ostatními právními předpisy, plány a opatřeními vykonává ČTÚ zejména tyto další činnosti:

❑ navrhuje a posuzuje opatření v **systému nouzového hospodářství** a v **systému hospodářské mobilizace**, včetně **nezbytných dodávek a mobilizačních dodávek**,

❑ koordinuje výstavbu a údržbu **telekomunikační infrastruktury**,

❑ zapojuje se do **cvičení** organizovaných na území ČR nebo plánovaných v rámci CCPC (např. typu CMX, MORAVA 2000, UKEX 2000 atd.),

- je zapojen do jednání a činnosti národních i mezinárodních bezpečnostních struktur (VOP, VCNP, CCPN, WGT),
- ve spolupráci s dalšími správními úřady a zejména s poskytovateli telekomunikačních služeb se podílí na **organizování telekomunikační podpory důležitých kongresů, zasedání a činností** s celonárodním i mezinárodním významem (např. jednání Mezinárodního měnového fondu a Světové banky v Praze, přechod do roku 2000-Y2K, pravděpodobně i zasedání NATO v Praze atd.).

Zařazení Českého telekomunikačního úřadu do bezpečnostních struktur ČR i obdobných struktur v rámci NATO zvýrazňuje jeho působnost v oblasti bezpečnosti a obrany státu. Činnosti a kompetence ČTÚ uvedené v této kapitole, ukazují na jeho nezastupitelnou úlohu zejména v oblastech **regulace telekomunikací, licenčním řízení, správě kmitočtového spektra, výkonu inspekce v telekomunikacích** a některých dalších oblastech, které bezprostředně souvisí i s bezpečností a obranou státu.

Závěr

Z hlediska současných kompetencí v sektoru telekomunikací, které jsou děleny mezi Ministerstvo dopravy a spojů ČR a Český telekomunikační úřad, lze očekávat, že nově připravovaná dohoda mezi oběma správními úřady upřesní případně doplní působnost ČTÚ v oblasti krizového řízení v telekomunikacích. Konstatují, že oblast telekomunikačních a informačních technologií se rychlým tempem rozvíjí a ovlivňuje výrazným způsobem styl a úroveň života celé společnosti. Její negativní stránkou však může být vážné ohrožení celospolečenských procesů, včetně hospodářského útlumu, v případě narušení nebo paralyzování komunikačních a informačních systémů. Z těchto důvodů je nutné věnovat bezpečnosti telekomunikačních systémů trvalou pozornost, což je i obsahem působnosti Českého telekomunikačního úřadu.

Literatura:

- Zákon č. 151/2000 Sb.**, o telekomunikacích a o změně dalších zákonů.
Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).
Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.
Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.
Český telekomunikační úřad, ČTÚ. květen 2001.
Telekomunikace v České republice 2000. MDS-ČTÚ, 2000.
Národní telekomunikační politika ČR. MDS, 1999.
Telekomunikační věstník, částka 1, 2001.
Sborník výboru pro plánování civilních komunikací při NATO, vydání 2000.

Přehled zkratk:

BIS	- Bezpečnostní informační služba	NARFA	- Národní agentura pro kmitočtovou koordinaci v rámci MO
BRS	- Bezpečnostní rada státu	NKT	- národní kmitočtová tabulka
CCPC	- výbor pro plánování civilních komunikací při NATO	OS	- ozbrojené síly
CEP	- civilní nouzové plánování	OPS	- odborná pracovní skupina
ČTÚ	- Český telekomunikační úřad	PfP	- Partnerství pro mír
GSM	- mobilní telekomunikační síť (900/1800 MHz)	VCNP	- výbor pro civilní nouzové plánování
ISZ	- integrovaný záchranný systém	VOP	- výbor pro obranné plánování
KS	- krizová situace	WGT	- pracovní skupina pro telekomunikace v rámci CCPC
MDS	- ministerstvo dopravy a spojů		
MV	- ministerstvo vnitra		